

Social utblick

Sven Fisk

Propositionen om forskning – ett stöd i ryggen?

I svenska samhället finns idag en del mycket sammansatta och besvärliga problem.

Under de senaste sju åren har Sveriges statsfinanser varit ansträngda. Inom många samhällssektorer har vidtagits nedskärningar. Det finns mycket som talar för att jämlikheten ordentligt blivit naggad i kanten och om man ser till barnfamiljernas situation så ligger det knappast någon överdrift i påståendet att social orättvisa ökat under senare år.

Det betonas ofta att det var teknologiska landvinningar och förmåga till industriell utveckling som lade grunden till förändringen av vårt land från agrart u-land till modern industri- och välfärdsstat. Och idag har vi en stark tilltro till att forskning och teknik skall höja och förnya vår produktivitet och därmed vår välfärd. Tillväxtfilosofin ställer sin tillit till högt utvecklad teknologi och kreativ industriell verksamhet. Men det är också viktigt att vi skaffar oss kunskaper om välfärdens fördelning. Och att vi inriktar arbetet på att eliminera ojämlikheter i disponibla resurser för olika befolkningsgrupper.

Det kan knappast råda något tvivel om att vi är i behov av bättre kunskap om människors levnadsförhållanden. Vi måste ta fram ny kunskap om människan, hennes behov och livsvillkor och sätta in den i ett förändringsarbete där teknologi, naturvetenskap, medicin, samhällsvetenskap och humaniora samverkar.

Den uppnådda välfärden har onekligen kostat sitt pris. För att vi skall kunna gå vidare mot bättre tillstånd krävs att samhällsbilden förändras på många områden samtidigt. Vi är troligen i behov av en ny utvecklingsmodell. Här finns utrymme för

forskning och utvecklingsarbete.

I februari lade regeringen sin "proposition 1983/84: 107 om forskning" på riksdagens bord. Inledningsvis sägs i propositionen: "En framgångsrik forsknings- och utvecklingsverksamhet är en förutsättning för att Sverige på längre sikt skall kunna återvinna sin ekonomiska styrka, slå vakt om sitt nationella oberoende och ge möjligheter till fortsatt reformverksamhet och kulturell utveckling".

Såväl i socialtjänstlagen som hälso- och sjukvårdslagen betonas sektorernas ansvar i fråga om en aktiv medverkan i samhällsplaneringen. Det ligger i sakens natur att forskning och utvecklingsarbete skall tillmätas en central betydelse exempelvis när det gäller att klargöra utgångspunkter och förutsättningar för planeringen. Och med hänsyn till att socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen har karaktär av ramlag ställs även stora krav på forskning och utvecklingsarbete som grund för utveckling av metod- och behandlingsarbete. Det bör även betonas att tillgången till FoU-resurser med nära anknytning till fältet är av stor betydelse.

Propositionen 1983/84: 107 om forskning är av största vikt för det fortsatta arbetet med att ge socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen ett fullödigt innehåll. Och med beaktande av propositionens viktiga betydelse blir jag något fundersam över socialdepartementets anmälan om allmänna riktlinjer för forskning inom departementets verksamhetsområde. Inte minst på grund av att social forskning "i huvudsak byggts upp som en projektorganisation med kortsiktiga anslag utan en samtidig utbyggnad av en långsiktig kunskapsbas med tillhörande forskartjänster och forskarutbildning inom högskolans ram" verkar socialdepartementets skrivning mycket allmän.

Sociala och välfärdspolitiska frågeställningar kommer även framledes att vara betydelsefulla för människorna. Och forskning och utvecklingsarbete blir även framledes viktiga delar i socialt reformarbete. Därför hade det varit bra om socialdepartementet mer gediget hade formulerat sig i forskningspropositionen.